

Taper Norge på skatteflukt og konkurranseutsetting?

Alexander Berg Erichsen

Oslo 26.01.2016

Høgskolen i Hedmark

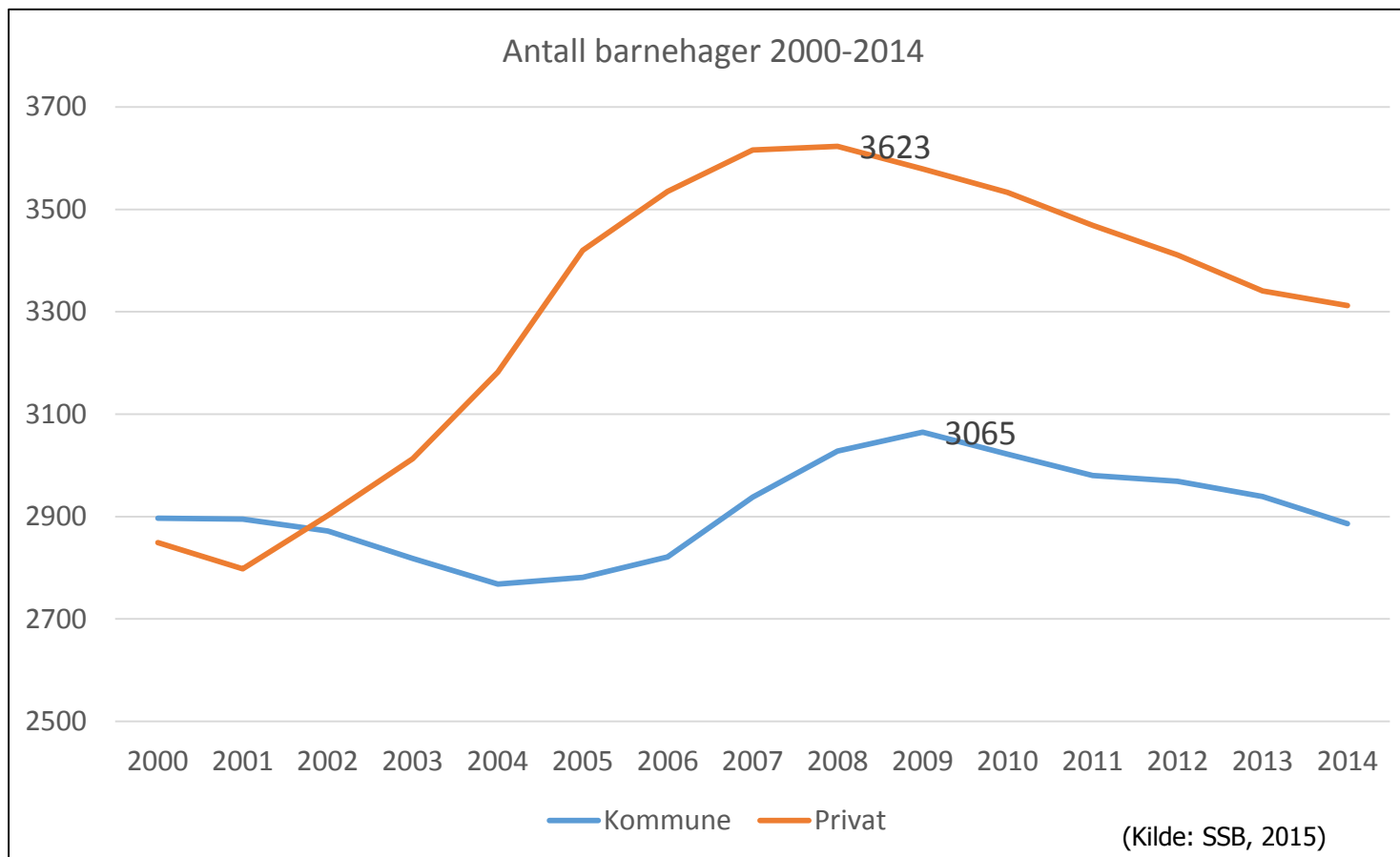
Struktur på presentasjonen/innhold

- Fortelle om mulige endringer i skatteinntekter som følge av privatisering/konkurransesutsetting av kommunale tjenester
- Basert på pågående prosjekt på Høgskolen i Hedmark (Rena)
 - Prosjektdeltakere; professor Bjarne Jensen og høgskolelektor Stein Antonsen, høgskolelektor Alexander Berg Erichsen
 - To samfunnsøkonomer og en revisor. Tverrfaglig

Kort om bakgrunnen for prosjektet

- Oppdragsgiver og finansiering
- Eget valg av problemstilling og området:
 - Barnehage og pleie- og omsorg i institusjon
 - 51,8 pst nettodriftsutgifter (2014)
 - innslag av kommunal og privat
- Problemstilling:
 - I. Hvilken effekt har privatisering/konkurransetsetting av kommunale tjenester på skatteinntektene til det offentlige?**
 - II. Hva er mulig størrelse på provenyeffekten?**
 - Begrepet
- Ser på inntektssiden til det offentlige
- Pågående arbeid. Vi satser på å bli ferdig i 2016.
 - Tilgang på data

Kort om barnehagesektoren 2000-2014

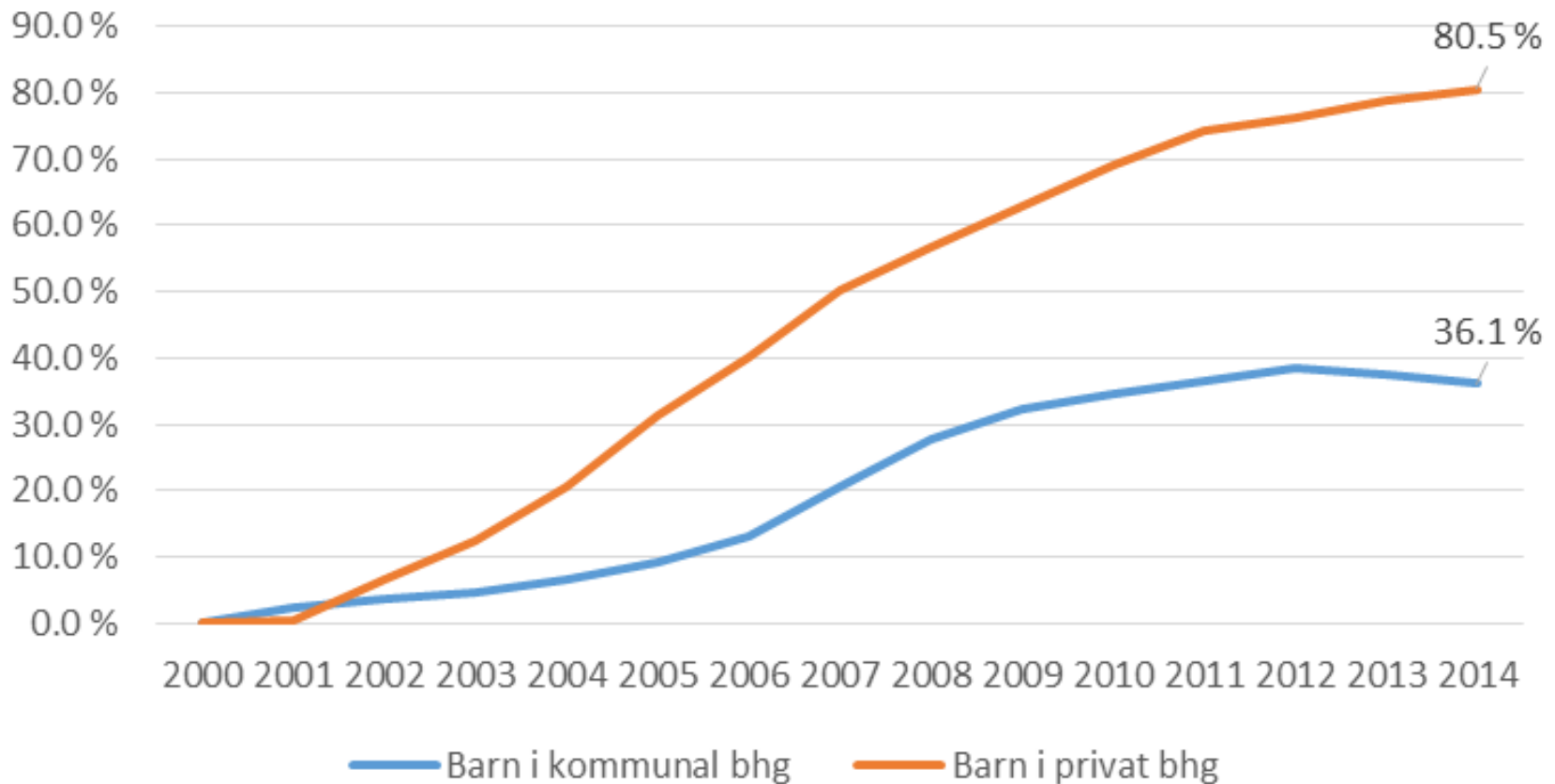

Prosentvis andel barnehager:

- Kommunal: Om lag 50 pst (2000) og 47 pst (2014)
- Privat: Om lag 50 pst (2000) og 53 pst (2014)

Kort om barnehagesektoren 2000-2014

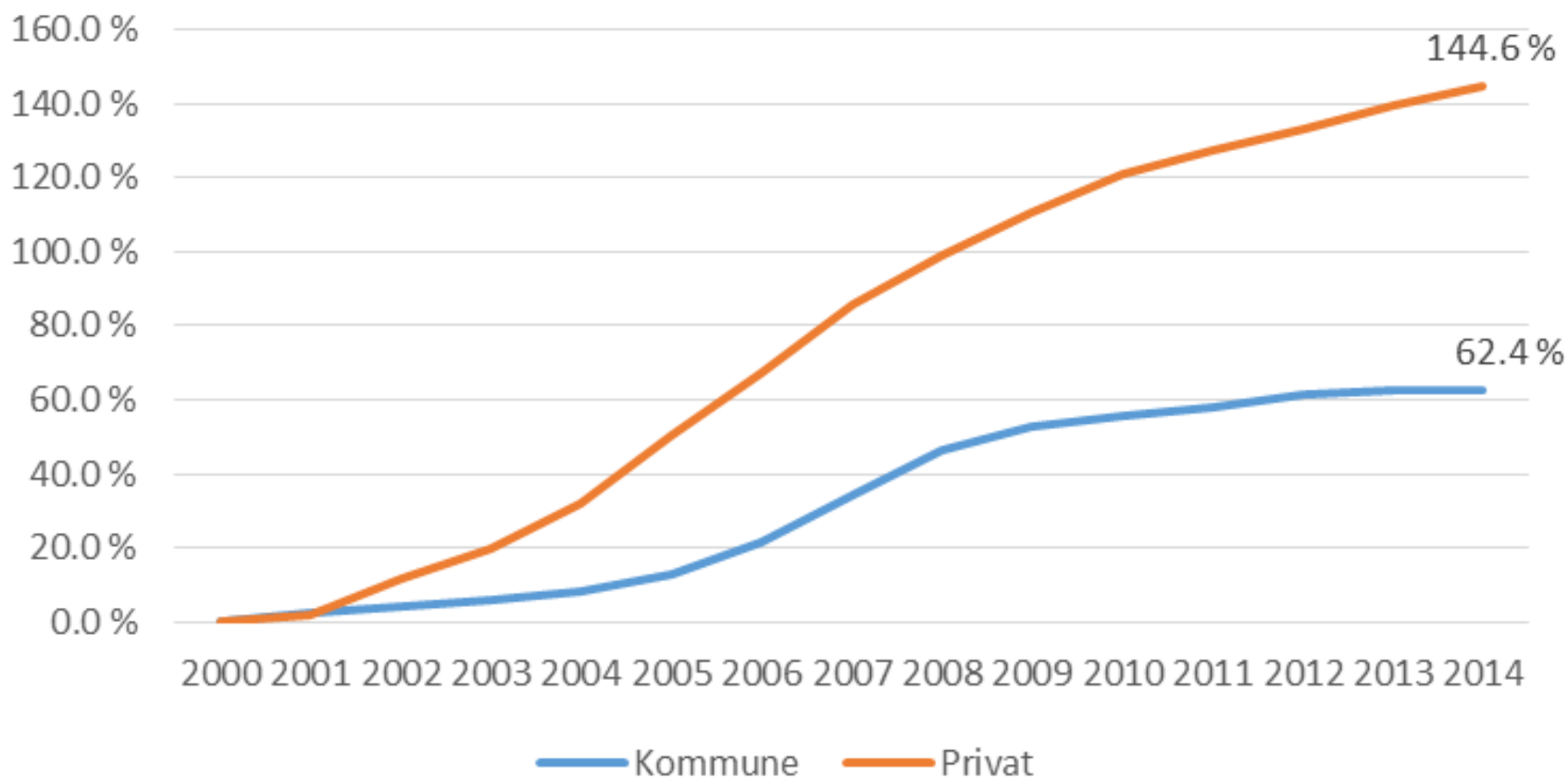
Vekst i antall barn

(Kilde: SSB, 2015)

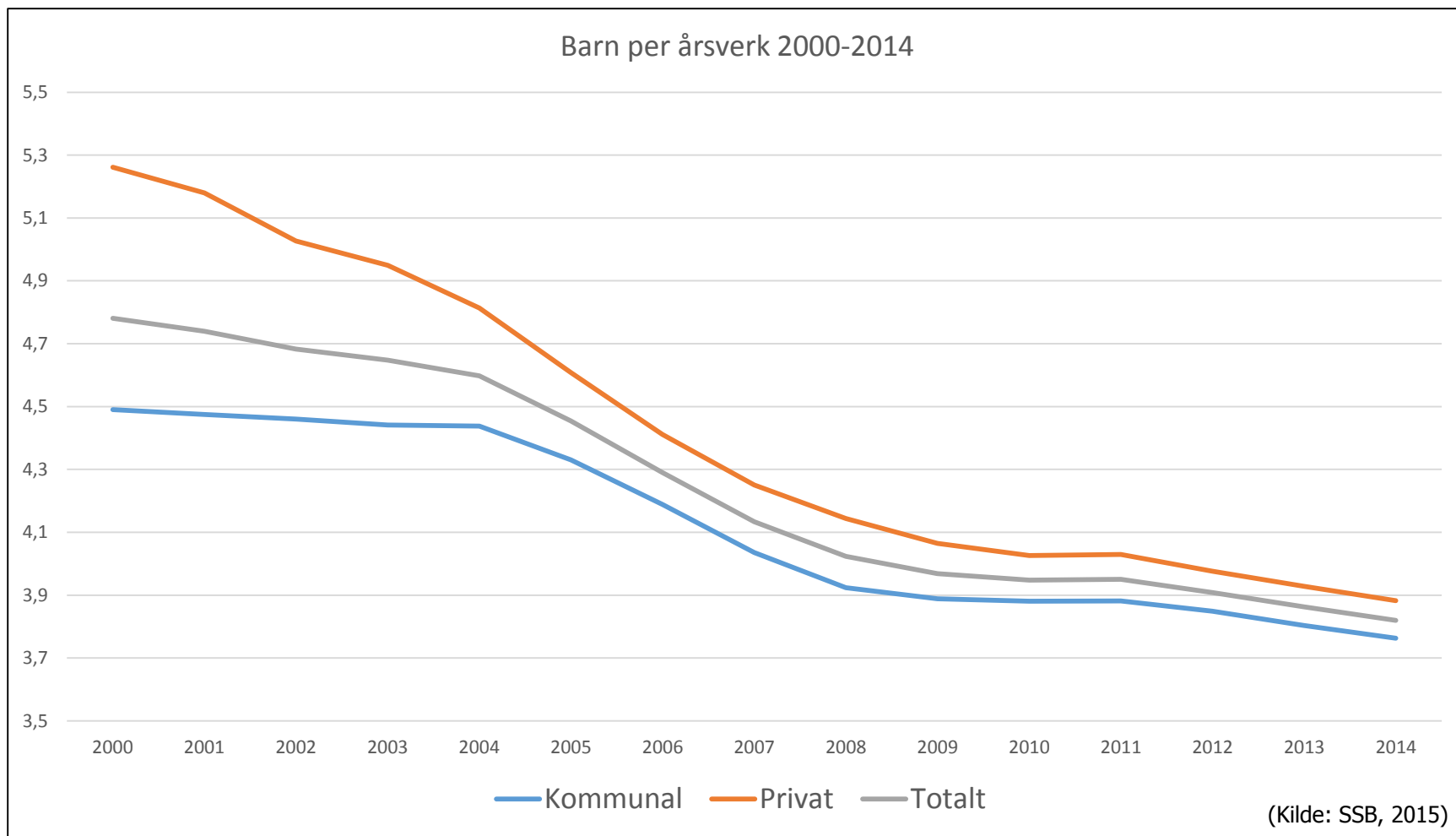
Kort om barnehagesektoren 2000-2014

Vekst i antall årsverk

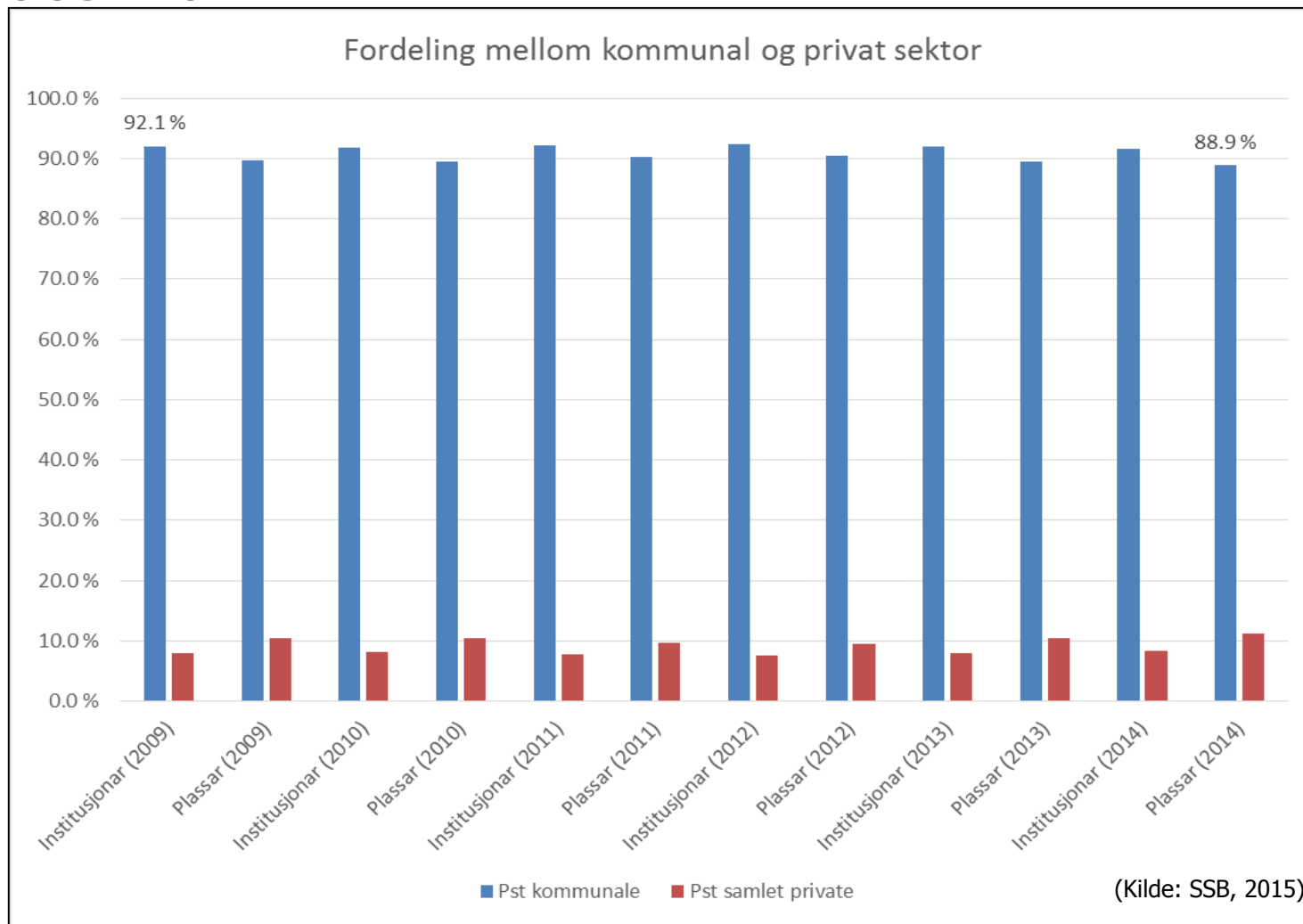

(Kilde: SSB, 2015)

Kort om barnehagesektoren 2000-2014

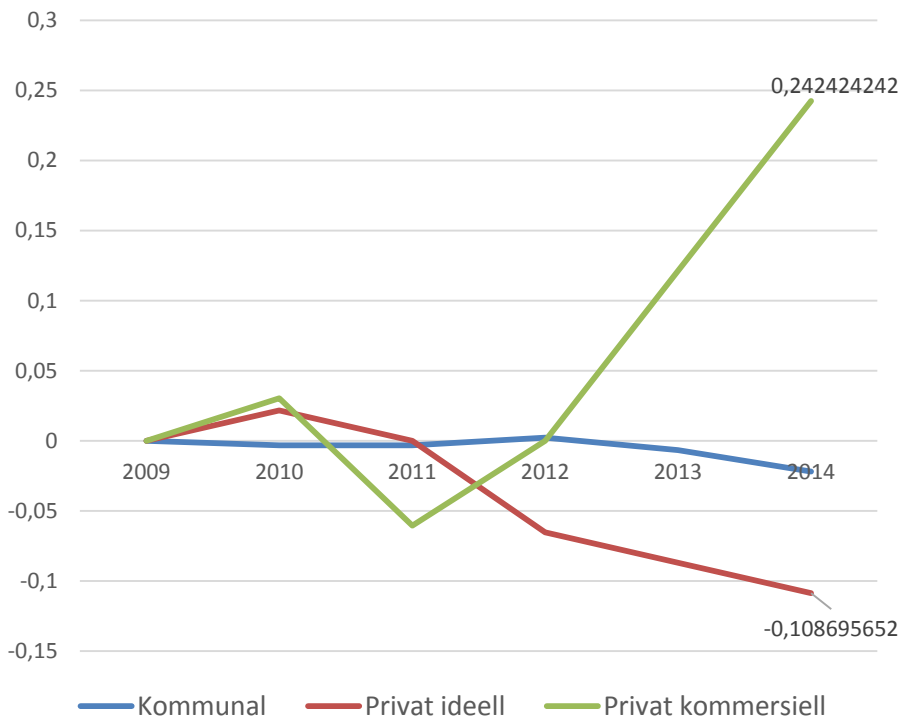

Kort om pleie - og omsorgstjenester i institusjon 2009-2014

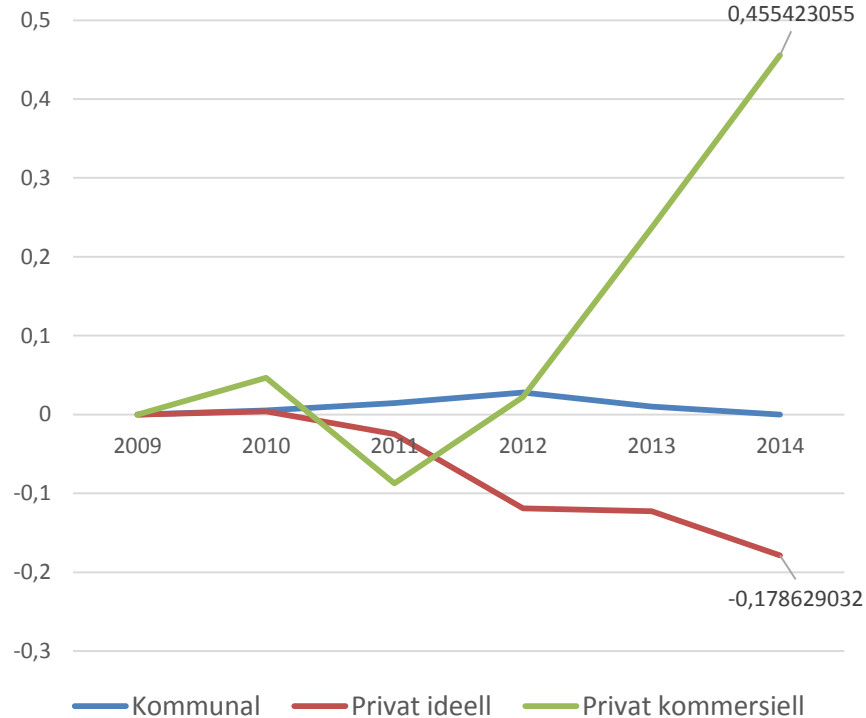

Kort om pleie - og omsorg i institusjon 2009-2014

Vekst i antall institusjoner

Vekst i antall plasser

(Kilde: SSB, 2015)

Hvilke effekter ved konkurranseutsetting fører til endringer av skatteinntekter?

1. Flytting av skattegrunnlag ut av Norge, som følge av utenlandsk eierskap.
 - Innvilget søknad om ligningsopplysninger, konsernbidrag og transaksjoner fra Skattedirektoratet.
2. Endret lønn – og pensjonsvilkår for ansatte i konkurranseutsatte virksomheter, og dermed endret skattegrunnlag for det offentlige.

Forutsetninger/Rammeverk

- Konkurransetsetting/privatisering fører samlet sett til flytting av arbeidstakere fra kommunal og til privat sektor
- Hvis det er forskjellig lønnsnivå og pensjonsavtaler kan det ha provenyeffekter
- Blir avgjørende å finne lønnsnivået og pensjonsavtalene i sektorene, for å slå fast positiv eller negativ provenyeffekt
- Hvis det er høyere lønn- og «bedre» pensjonsavtaler i privat sektor. Da fører isolert sett konkurransetsetting til økte skatteinntekter, og ***motsatt.***

Hvilke effekter kan gi en provenyeffekten

- Lønns-effekten
 - Inntektsskatt
 - Skatt på feriepenger
 - Framtidig skatt på pensjon
 - Arbeidsgiveravgift
- Pensjonsavtale-effekten
 - Skatt på pensjon
- Inntekts-effekten (lønn og pensjon)
 - Δ merverdiavgift, pga. Δ disponibel inntekt
- Arbeidstilbuds/etterspørsel-effekten (?)
 - Usikkert datagrunnlag/total effekt
 - Deltid, grupper, netto effekt, bemanningsstruktur osv.
- Skattepliktig årsresultat fra private aktører og institusjonelle effekter (forhandling)

Lineært ligningsystem

- 1) $T^* = T_k + T_p + T_h$
 - 2) $T_k = (L_k * w_k) * t_1$
 - 3) $T_p = (L_p * w_p) * t_1 + \pi * t_4$
 - 4) $T_h = [(L_p * w_p + L_k * w_k) * (1 - t_2)(1 - \delta)] * t_5$
 - Hvor $\beta = (1 - t_2)(1 - \delta)$
- 5) $T^* = (L_p * w_p + L_k * w_k) * (t_1 + \beta * t_5) + \pi * t_4$
 - 6) $\bar{L} = L_p + L_k$
- 7) $T^* = [L_p * w_p + (\bar{L} - L_p) * w_k] * (t_1 + \beta * t_5) + \pi * t_4$
- 8) $\frac{\partial T^*}{\partial L_p} = (w_p - w_k) * (t_1 + \beta * t_5)$
 - $\Delta T^* \begin{cases} \Delta T^* > 0 & \text{hvis } w_p > w_k \\ \Delta T^* = 0 & \text{hvis } w_p = w_k \\ \Delta T^* < 0 & \text{hvis } w_p < w_k \end{cases}$

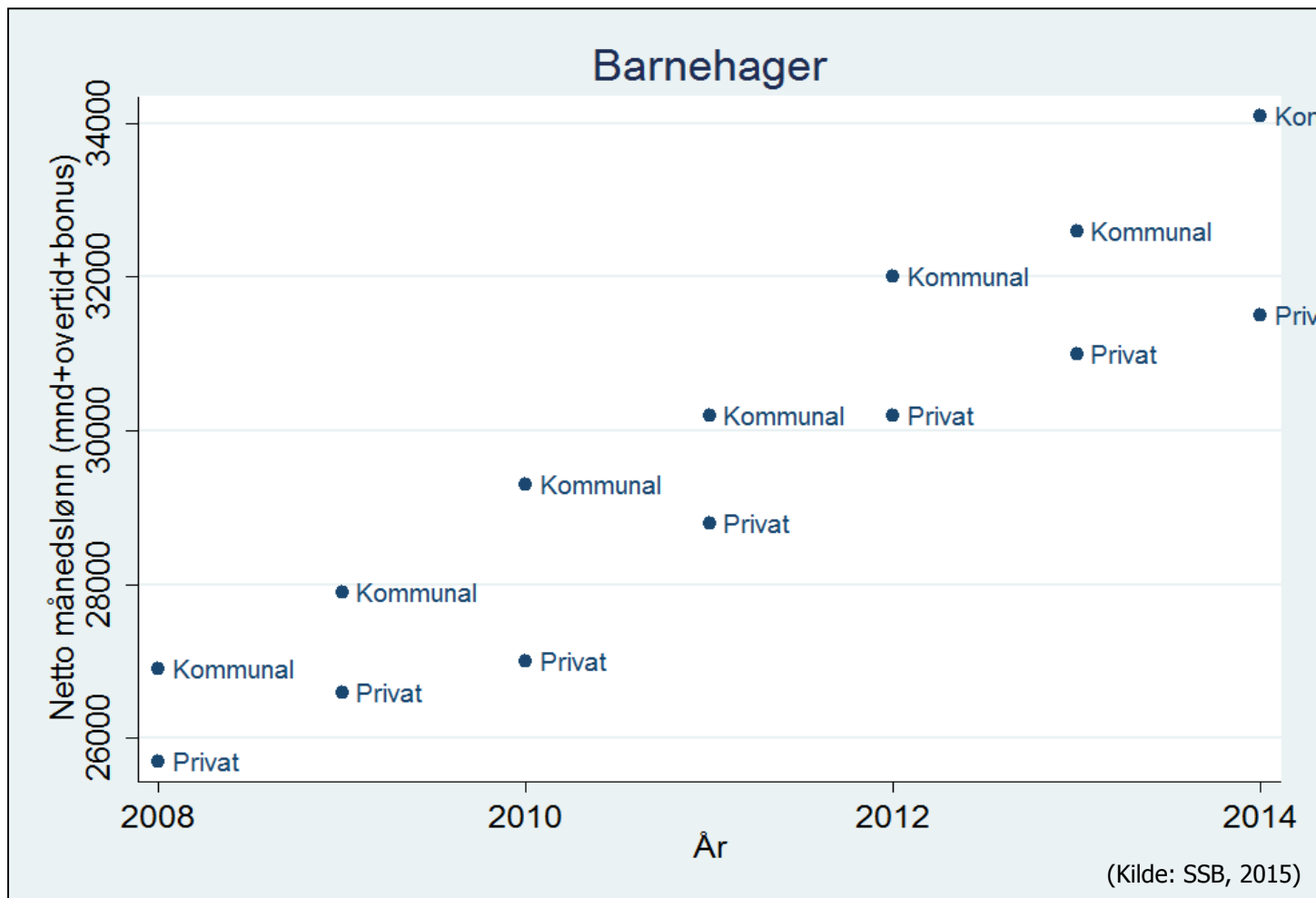
Gjennomsnittslønn i kommunal og privat sektor

- Blir avgjørende å finne lønnsnivået i sektorene, får å slå fast positiv eller negativ provenyeffekt.
 - Arbeidstakere fra kommunal og til privat
- Tidligere forskning om lønn og inntekt mellom privat og kommunal sektor; *høyere lønn samlet sett i privat sektor, men mer lønnsammenpressing i kommunal sektor.*
- Lunder og Eika (2015): personalkostnadene per årsverk i barnehage var høyest i kommunalsektor.

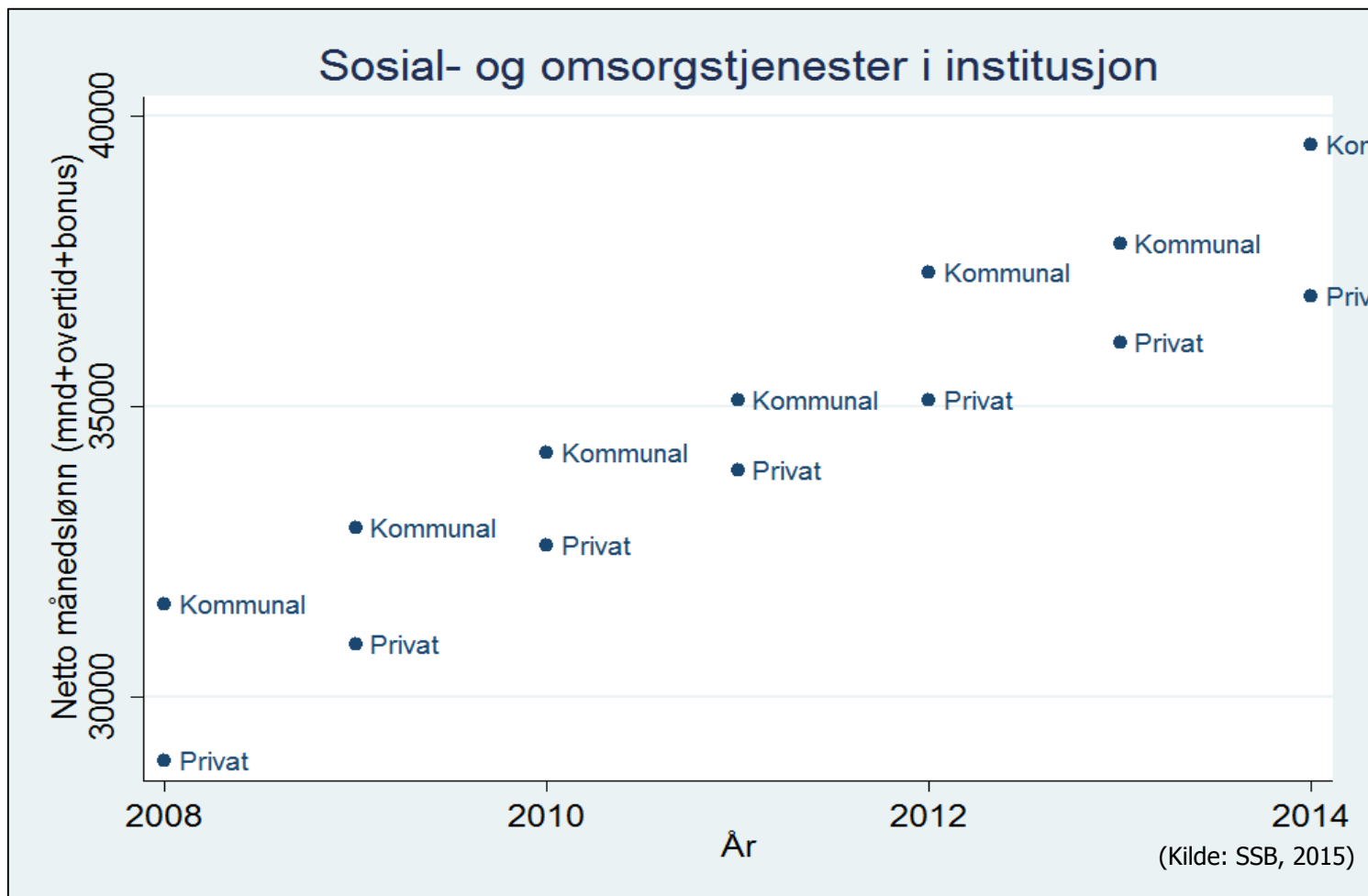
Gjennomsnittslønn i kommunal og privat sektor

- Datagrunnlag
 - Gjennomsnittslønn heltidsekvivalenter. SSB
 - Stort og årlig.
 - Kommunal: bhg n=41045 og sosial- og omsorgstjenester i institusjon n=99398
 - Privat: bhg n=20487 og sosial- og omsorgstjenester i institusjon n=13365
 - Gjenspeile adferden til partene i kommunal og privat sektor
 - Skiller ikke mellom kommersielle og ideelle private aktører
 - Søkt om mikrodata

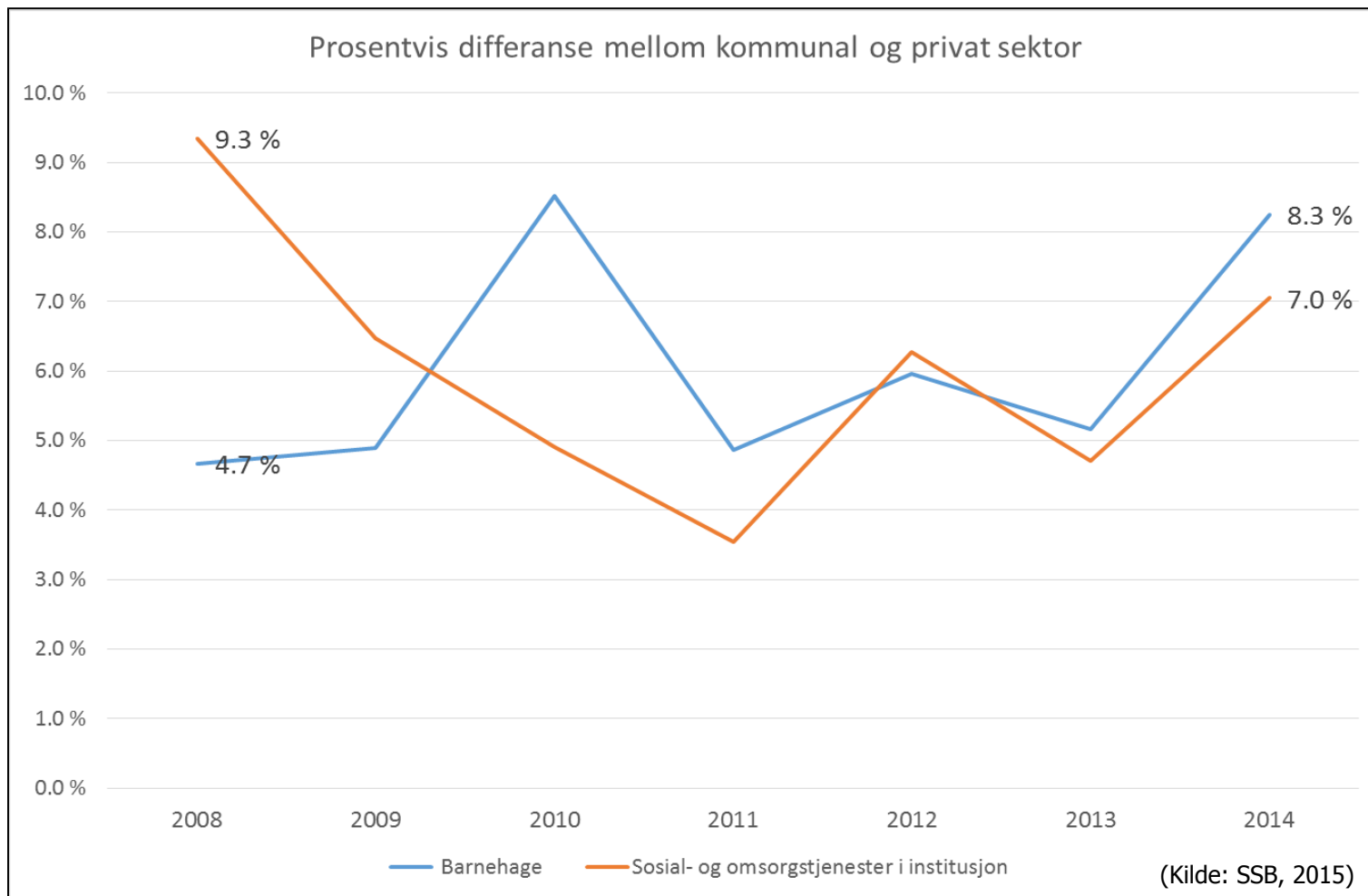
Gjennomsnittlig heltidsekvivalenter 2008-2014

Gjennomsnittlig heltidsekvivalenter 2008-2014

Prosentvis lønnsdifferanse mellom kommunal og privat sektor. 2008-2014

Prosentvis lønnsdifferanse mellom kommunal og privat sektor. 2008-2014

Gjennomsnitt:

- Barnehage: 6.045 % høyere lønn i kommunal sektor
 - Noe høyere avtalt lønn, og høyere overtidsbetaling
- Sosial - og omsorgstjenester i institusjon: 6.041 % høyere lønn i kommunal sektor
 - Lavere avtalt lønn, men betydelig høyere tillegg for uregelmessig arbeidstid

Foreløpig konklusjon I

- *Hvilken provenyeffekt har privatisering/konkurransesutsetting av kommunale tjenester på skatteinntektene til det offentlige?*
- Det er indikasjoner på konkurranseutsetting/privatisering gir en negativt provenyeffekt
 - Lønns-effekten og inntekts-effekten
 - Effekten kan bli noe dempet, som følge av innenlandsk eierskap av virksomhetene

Kritiske momenter ved foreløpig konklusjoner og veien videre

- Datagrunnlag
 - Kan gjenspeile historiske tilfeldigheter
 - Gjennomsnitt for alle utdanningsgrupper
 - Vil benytte mikrodata og statistisk analyse for å kontrollere for andre variabler
- Metode
- Oppdatere datagrunnlag (nye tall februar/mars 2016)
- Forutsetninger
 - Implementere ikke- linearitet
- Flere provenyeffekter må inkluderes og samlet effekt må estimeres

Avslutning

- Indikasjoner på at konkurranseutsetting har en negativ provenyeffekt på inntektssiden til det offentlige
- Størrelsesomfanget kan være betydelig
 - Avhengig av parameterne og forutsetninger
- Pågående arbeid